

ВПЛИВ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті викладено результати аналізу професійної підготовки майбутніх перекладачів та дослідження впливу інтерактивного навчання на формування готовності до професійної діяльності майбутніх перекладачів. У дослідженні уточнено сутність готовності до професійної діяльності майбутніх перекладачів; визначено умови становлення готовності; сформульовано суть інновацій навчального процесу та подано загальну характеристику інтерактивних технологій навчання.

Ключові слова: готовність, професійна діяльність, майбутні перекладачі, інтерактивне навчання, інтерактивні технології, інновація.

Вступ. Зростаючі потреби суспільства у перекладачах-професіоналах, фахова підготовка котрих відзначається високою кваліфікацією, конкурентноздатністю, належним рівнем інтелектуального розвитку, передбачає спрямованість освіти на формування у них професійної компетентності. Створення і реалізація сприятливих педагогічних умов для саморозвитку майбутніх перекладачів ґрунтується на використанні педагогічних інновацій, у яких пріоритетами є процесуальність, полілогічність і діалогічність міжособистісної взаємодії, мислєдіяльність, можливості самореалізації завдяки створенню комплексу. Адже освіта є такою галуззю соціальної сфери, де стійкий розвиток інноваційної діяльності має розглядатися як процес відтворення людського капіталу на розширеній, інноваційній основі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає змогу стверджувати, що готовність випускника вищої школи до професійної діяльності трактується по-різному в сучасних дослідженнях, що обумовлено розбіжністю наукових підходів і специфікою конкретної професійної діяльності, а феномен інновацій розглядається науковцями як «ідеї та пропозиції (що в багатьох випадках ґрунтуються на результатах відповідних спеціальних наукових досліджень, соціополітичних і технічних розробок), які можуть стати основою для створення нових видів суспільного буття, продукції чи значно поліпшити характеристики (технічні, моральні, правові, економічні тощо) існуючої реальності, створення нових процесів, послуг, усього того, що може покращити «якість життя» людства» [7, с. 97-98].

Визначення мети та завдань дослідження. Метою дослідження є визначити вплив використання інтерактивних технологій на формування готовності майбутніх перекладачів до професійної діяльності.

Задля досягнення поставленої мети визначено основні завдання наукового пошуку:

1. Дослідити та визначити сутність поняття «готовність».
2. Окреслити умови становлення готовності вцілому та професійної готовності зокрема.
3. Визначити категорії спрямування інновацій.
4. Сформулювати суть інтерактивного навчання та його вплив на формування готовності майбутніх перекладачів до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Питанням

© Онищук А.С.

визначення категорії «готовність» займалися К.Абульханова-Славська, Б.Ананьєв, А.Деркач, Є.Ільїн, Л. Кандибович, Д.Узнадзе та ін. Учені зазначають, що поняття готовності представляє стійку, багатомірну, багатокomпонентну характеристику особистості, складовими якої є мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та інші компоненти. Аналіз досліджень свідчить, що цілісне вивчення індивідуальних особливостей загального розвитку особистості, виявлення її професійної спрямованості, ціннісних орієнтацій, мотивів, характеру, темпераменту, потреб, інтересів є необхідним при формуванні готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності.

У ході дослідження сутності поняття «готовності» встановлено, що немає єдиного загальновибраного визначення цієї дефініції, оскільки кожен автор надає їй власне тлумачення і відповідно обґрунтовує його. Особливістю є відмінність характеристик щодо вивчення даного терміну в залежності від галузі наук.

Термін «готовність» у тлумачній словниковій літературі визначається у двох значеннях: як згода будь-що робити, або як стан, при якому все зроблено та підготовлено для чогось. У психологічних словниках також виявлено певні відмінності тлумачення терміну «готовність», що 1) визначається установкою, спрямованою на виконання деяких дій і припускає наявність певних знань, умінь, навичок; 2) розглядається як сформованість психологічних властивостей, без яких неможливе успішне оволодіння діяльністю; 3) активно-дієвий стан особи, установка на певну поведінку, мобілізація сил для виконання завдання; 4) факт, при якому особи краще пристосовуються до асоціювання певних поєднань стимулів та реакцій; 5) фактор, що визначає стан готовності до дії як з'єднання чинників, які характеризують різні рівні і сторони готовності.

Отже, окреслене поняття розуміється як готовність до певної дії з особливим прагненням здійснити цю дію належним чином, внутрішнє бажання діяти відповідно до встановлених норм та правил.

Дослідження терміну «готовність» психологами також має свою специфічну сутність, оскільки у центрі визначення є особистість із її внутрішніми станами, психічними та характерологічними особливостями. Важливим елементом є мотиваційна спрямованість, установка на певну дію, налаштування можливостей особистості для успішної дії в даний момент, внутрішнє налаштування особи на певну

поведінку при виконанні навчальних і трудових завдань, установка на активні дії.

У дисертаційному дослідженні І.Машук готовність визначається як особливий психічний стан, зумовлений комплексом об'єктивних та суб'єктивних чинників, який характеризується оптимальною мобілізацією всіх ресурсів організму й утворюється внаслідок розвитку сукупності особистісних якостей та завдяки цілеспрямованій підготовці особистості. Під «сукупністю особистісних якостей» науковець розуміє передусім професійно-значущі якості особистості, у тому числі інтелектуальні та вольові здібності; наявність індивідуально-оптимального рівня емоційного збудження; наявність професійної спрямованості, установок, мотивів, потреб; усвідомлення цілей; наявність професійних знань, навичок та умінь [5].

Готовність завжди була об'єктом дослідження педагогічної спільноти. Важливість та доцільність даного терміну викликає дискусію серед науковців у сфері педагогіки. У дослідженні готовності до педагогічної діяльності А.Деркач виводить поняття готовності як цілісний прояв властивостей особи, на його думку, розвиток готовності означає організацію системи з накопичення суспільної інформації, стосунків, поведінки ..., що, активізуючись, може забезпечити особу можливістю ефективно виконувати свої функції [2, с.8]. Н.Іпполітова окреслює готовність як результат інтеграційної освіти, активно-дієвий суб'єктивний стан особи, що характеризує мобілізацію сил для виконання поставленого професійного завдання [4, с.117].

Досліджуючи змістовне визначення терміну «готовність» встановлено, що це відповідність особистості певному рівню компетентності, тобто здатність на професійному рівні застосовувати отримані знання, вміння та навички на практиці та спроможність швидко якісно здійснювати професійні дії. Використання та врахування елементів готовності у підготовці фахівців з перекладу забезпечить їх якісну та ефективну роботу в майбутньому.

Таким чином, професійна готовність у сучасних наукових дослідженнях розуміється як закономірний результат спеціальної підготовки, самовизначення, освіти й самоосвіти, виховання й самовиховання. Її визначають як психічний, активно-дієвий стан особистості, складну якість, систему інтегрованих властивостей, що регулює професійну діяльність, забезпечує її ефективність; як цілеспрямований прояв особистості, що охоплює погляди, переконання, знання, звички, вміння, ставлення, мотиви, вольові та інтелектуальні якості, почуття, установки. Її становлення відбувається в ході моральної, психологічної, професійної та фізичної підготовки і є результатом всебічного особистісного розвитку студента з урахуванням вимог, обумовлених особливостями професії. Окрім цього, дослідники визначають психологічну готовність як важливу умову цілеспрямованої ефективної діяльності, її стійкості та регуляції. Вона дає можливість особистості вдало виконувати професійні обов'язки, правильно застосовуючи попередній досвід, знання, особистісні якості та адаптуючись до виконання певних дій при виникненні непередбачуваних перешкод.

Формування професійної готовності передба-

час: розвиток функціональної основи психічної регуляції діяльності; розвиток знань і поглядів на світ професій, формування цінності і значущості праці в суспільстві, особистих цінностей, схильностей і здібностей, орієнтацій і вимог професії тощо; розвиток особистого досвіду і «привласнення» цінностей культури, зокрема, культури технологічної; інтеграцію ціннісно-мотиваційної, операційної та функціональної готовності в єдиному суб'єкті в даній ситуації.

Реалізація інноваційних підходів у вищій школі вважається процесом творення, запровадження та поширення в освітній практиці ВНЗ нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів вищої освіти, відбувається перехід системи підготовки майбутніх фахівців до якісно нового стану. Комплексне значення терміну «інновація» полягає в тому, що це поняття складається з власне ідеї та процесу її практичної реалізації [3, с.338].

Інновації в освіті умовно можна поділити на такі категорії залежно від їх спрямування:

1) інновації теоретичного характеру, до яких увійшли теорії, ідеї, концепції, які ще потребують розробки, доведення до практичного рівня (наприклад, теорія неперервної освіти, синергетичний підхід в освіті, гуманізація освіти, гуманітаризація вищої освіти тощо);

2) інновації практичного характеру – це нові педагогічні технології, які використовуються у навчальному процесі (наприклад інтерактивне навчання, дистанційне навчання, технологія мультимедійного навчання, технологія проектного навчання, тренінгові технології навчання тощо);

3) інновації інтеграційного характеру: а) це ті інновації, які мали теоретичний характер і отримали подальший розвиток на практиці (наприклад, розвивальне навчання, діяльнісний, особистісно-орієнтований підхід, контекстне навчання (технології моделювання ситуацій) тощо); б) інновації, які спочатку з'явилися на практиці, а далі обґрунтовувались в теоретичному аспекті (наприклад, технології активного навчання) [1, с.56].

Обґрунтовуючи важливість та актуальність інноваційних педагогічних технологій, зазначимо, що їх мета не тільки удосконалити попередні уміння та навички, а й сформувати нові, й у майбутньому генерувати ідеї, використовувати міждисциплінарний підхід на основі міжпредметних зв'язків.

Найбільш сучасною і продуктивною є інтерактивна модель навчання – спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, що має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес будується на умовах постійної, активної взаємодії всіх студентів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де студент і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, що сприяє створенню атмосфери співпраці, взаємодії у студентському колективі, формуванню цінностей, навичок і вмінь [6].

Дидактичною метою використання інтерактив-

них технологій у процесі формування особистості майбутнього перекладача є розвиток його творчого потенціалу; здатності до самосвідомості і самоуправління; уміння раціонально організувати свою діяльність; оперувати інформацією; розвивати професійну компетентність.

Інноваційні інтерактивні методи навчання іноземних мов, які базуються на гуманістичному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах. Використання інтерактивних методів надає можливість вирішити комунікативно-пізнавальні задачі засобами іншомовного спілкування. Таким чином, новітні методи навчання іноземних мов сприяють вирішенню проблем комунікативного, пізнавального та виховного характеру: розвивати уміння і навички спілкування, встановити емоційний контакт із студентами, навчити їх працювати в команді, зважати на думки і висловлювання інших.

Сучасна комунікативна методика пропонує широке впровадження в навчальний процес активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу. На практиці виявили досить високу ефективність такі форми підготовки майбутніх перекладачів, як індивідуальна, парна, групова і робота в команді. Найбільш відомі форми парної і групової роботи: внутрішні (зовнішні) кола (inside/outside circles); мозковий шторм (brain storm); читання зигзагом (jigsaw reading); обмін думками (think-pair-share); парні інтерв'ю (pair-interviews); рольові та ділові ігри (role-playing and business games) та ін.

Корисним видом діяльності є створення дискусій англійською мовою на різноманітну тематику. Доцільно створювати професійно-орієнтовані дискусії. За основу таких обговорень можна брати інформацію з прочитаних текстів та статей. Викладач бере на себе роль організатора спілкування, формулює пи-

тання, звертає увагу на оригінальні думки учасників, суперечливі питання, допомагає у розв'язанні напружених моментів, що виникають під час дискусії.

Висновки. Отже, стан готовності майбутнього фахівця до професійної діяльності поєднує когнітивну сторону (знання, вміння та навички, здобуті в ході навчання), та професійну придатність (охоплює сукупність індивідуальних особливостей особистості, її здібностей та характерологічних рис, необхідних для результативної роботи). Крім цього, проблема формування готовності людини до діяльності має і моральний бік – як суспільний обов'язок та особисте визнання.

Авторське трактування сутності готовності майбутніх перекладачів до професійної діяльності відображає розуміння цього феномену як складного особистісного утворення, інтегральну характеристику особистості, що є комплексним відображенням цілого ряду особистісних рис і професійних якостей, необхідних для успішної фахової діяльності. Готовність майбутніх перекладачів спрямовується на вияв професіоналізму, дає змогу максимально реалізувати себе в конкретній діяльності, сприяє самовдосконаленню, саморозвитку перекладача.

Використання інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх перекладачів спрямоване на формування особистості, яка володіє креативним та аксіологічним потенціалом, технологіями творчого саморозвитку, самовдосконалення, самоактуалізації. Інтерактивне навчання майбутніх перекладачів створює сукупний ефект, який виявляється в тому, що на фоні програмного засвоєння знань з іноземних мов формуються вміння співпрацювати на основі стратегії взаємодії; формується комунікативна компетентність, що визначається зміною стилю спілкування, усвідомленням бар'єрів спілкування та вирішенням комунікативних завдань; виявляється толерантність, яка характеризується сприйняттям інших людей і забезпечує повноту й адекватність іншомовного спілкування в різних ситуаціях.

Список використаної літератури

1. Буркова Л.В. Соціономічні професії: інноваційна підготовка спеціалістів у вищих навчальних закладах: монографія / Л.В.Буркова. – К.: Інформ. системи, 2010. – 278 с.
2. Деркач А.А. Акмеологические основы развития профессионала / А.А.Деркач. – М.: Воронеж: НПО «МОДЭК», 2004. – 752 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Ипполитова Н.В. Система профессиональной подготовки студентов педагогического вуза: личностный аспект: Монография / Н. В. Ипполитова, М.А.Колесников, Е.А.Соколова – Шадринск: Исеть, 2006. – 236 с.
5. Машук І.О. Формування психологічної готовності учнів спеціалізованих загальноосвітніх закладів міліції до навчально-службової діяльності в системі МВС України: дис. ... канд. псих. наук: 19.00.06 [Електронний ресурс] / Ірина Олександрівна Машук. – 2009. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/352140.html>
6. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О.І.Пометун. – К., 2007. – 144 с.
7. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: Монографія / [за ред.В.Г.Кременя]. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 472 с.

Стаття надійшла до редакції 29.04.2016 р.

Онищук Анжела

кандидат педагогических наук

старший преподаватель кафедры перевода

Хмельницкий национальный университет, г.Хмельницкий, Украина

ВЛИЯНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ФОРМИРОВАНИЕ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье рассматриваются результаты анализа профессиональной подготовки будущих переводчиков, а также исследования влияния интерактивного обучения на формирование готовности к профессиональной деятельности будущих переводчиков. В работе раскрыта суть готовности к профессиональной деятельности будущих переводчиков; определены условия формирования готовности; сформулирована суть инноваций процесса обучения, а также подана общая характеристика интерактивных технологий.

Ключевые слова: готовность, профессиональная деятельность, будущие переводчики, интерактивное обучение, интерактивные технологии, инновация.

Onyshchuk Angela

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer

Department of Translation

Khmelnyskyi National University, Khmelnyskyi, Ukraine

THE INFLUENCE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES USAGE ON THE FORMATION OF FUTURE TRANSLATORS' READINESS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY

The thesis investigates the problem of forming professional readiness of future translators by means of interactive technologies. The analysis of recent research and publications makes it possible to assert that the readiness of high school graduate to professional activity is treated differently, due to the divergence of scientific approaches and specific character of a particular professional activity. The phenomenon of innovation is regarded by scientists as "the ideas and proposals (mainly based on the results of relevant specific research and sociopolitical and technological thesis) that could be the basis for new types of social life, production or significantly improve the characteristics (technical, moral, legal, economic etc.) of reality, new processes, services, anything that can improve the "quality of life". The formation of professional readiness includes: development of functional foundations of activity mental regulation; development of profession forming knowledge, values and importance of work in society, personal values, aptitudes and abilities etc; development of personal experience and "appropriation" of cultural values, including technological culture; integration of value-motivational, operational and functional readiness in a single subject in a given situation.

Key words: readiness, professional activity, future interpreters, interactive education, interactive technology, innovation.